

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ, СУДУ ЩОДО НАПРАВЛЕННЯ ОСОБИ ДО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХІАТРИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Тищенко О. І.

*к.ю.н, доцентка, доцентка кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
<https://orcid.org/0000-0003-1551-1367>*

Тищенко О.І. Проблемні питання оскарження ухвали слідчого судді, суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи.

Стаття розкриває проблематику апеляційного оскарження ухвали слідчого судді, суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи, зокрема: а) констатовано, що направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи є формою обмеження її конституційного права на свободу, яка є рівноцінною триманню під вартою. Запропоновано внесення змін до Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК), якими передбачити право на окреме апеляційне оскарження ухвали суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи, постановленої у судовому розгляді до ухвалення судового рішення по суті. Відсутність можливості оскарження такого рішення суду створює потенційну небезпеку незаконного обмеження конституційного права особи на свободу та особисту недоторканність під час її поміщення до медичного закладу для проведення стаціонарної судово-психіатричної експертизи (далі – ССПЕ), що порушує саму суть права на судовий захист; б) доведено, що ухвала слідчого судді, суду про направлення особи до медичного закладу для проведення ССПЕ може обмежувати не лише права підозрюваного, обвинуваченого, але й тим самим зачіпати законні інтереси інших осіб, які не мають процесуального статусу у кримінальному провадженні. Визначено доцільність надання права на оскарження вказаного судового рішення потерпілому та іншим особам, інтересів яких воно стосується; в) зауважено на неврегульованості у вітчизняному кримінальному процесуальному законі механізму пролонгації строку проведення ССПЕ, втім судді його продовжують за відсутності законодавчого підґрунтя. Тому висловлено наукову позицію щодо раціональності оскарження не лише ухвали слідчого судді, а й ухвали суду про продовження строку направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи.

Ключові слова: стаціонарна психіатрична експертиза, оскарження, ухвала слідчого судді, ухвала суду.

Tyshchenko O.I. Problematic issues of appealing against the decision of the investigating judge, the court on sending a person to a medical institution for a psychiatric assessment.

The article reveals the problem of appealing against the decision of the investigating judge, the court on sending a person to a medical institution for a psychiatric assessment, in particular: a) it is stated that sending a person to a medical institution for assessment is a form of restriction of his or her constitutional right to liberty, which is equivalent to detention. It is proposed to amend the Criminal Procedure Code (hereinafter – the CPC), which provides for the right to a separate appeal against a court decision on sending a person to a medical institution for assessment, decided in court before the court decision on the merits. The lack of possibility to appeal against such a court decision creates a potential danger of illegal restriction of a person’s constitutional right to liberty and security during their placement in a medical institution for the inpatient forensic psychiatric assessment (hereinafter – the IFPA), which violates the essence of the right to judicial protection; b) it is proved that the decision of the investigating judge, the court to send a person to a medical institution for the IFPA may limit not only the rights of the suspect, accused, but thus also affect the legitimate interests of others who do not have procedural status in criminal proceedings. It is determined the expediency of granting the right to appeal the said court decision to the victim and other persons whose interests it concerns; c) it is noted that the mechanism of prolongation of the term of the IFPA is not regulated in the domestic criminal procedural law, however judges continue it in the absence of a legislative basis. Therefore, it is expressed the scientific position on the rationality of appealing not only the

decision of the investigating judge, but also the court's decision to extend the term for sending a person to a medical institution for assessment.

Key words: inpatient psychiatric assessment, appeal, decision of the investigating judge, court decision.

Постановка проблеми. Сучасне кримінальне процесуальне законодавство передбачає право на апеляційне оскарження ухвал слідчого судді щодо направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи, втім його практична реалізація є неоднозначною. Крім того, відсутність можливості окремого оскарження ухвали суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи, поставленої у судовому розгляді до ухвалення судового рішення по суті, еventуально загрожує порушенням конституційного принципу забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти вказаної тематики фрагментарно розкривалися у наукових працях таких вчених-процесуалістів, як М. Є. Савенко, Н. Р. Бобечко та ін. Водночас деякі сегменти окресленої проблематики характеризуються відсутністю єдності у правозастосуванні.

Метою статті є вироблення науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вирішення низки теоретичних та прикладних питань, пов'язаних із апеляційним оскарженням ухвали слідчого судді, суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи.

Виклад основного матеріалу. Аналіз нормативних положень кримінального процесуального законодавства дозволяє виокремити ухвали слідчого судді, суду, спрямовані на проведення психіатричної експертизи, а саме ухвали про: (а) проведення психіатричної експертизи (ст. 244 КПК, ст. 332 КПК); (б) примусове залучення особи для проведення психіатричної експертизи (ч. 3 ст. 242 КПК); (в) направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи (ч. 2 ст. 509 КПК). Наведений перелік ухвал не лише демонструє значний сегмент компетенції слідчого судді, суду стосовно призначення психіатричної експертизи у кримінальному провадженні. Чітке розмежування таких рішень пов'язане із можливістю апеляційного оскарження, якому підлягають лише *ухвали слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову у такому направленні* (п. 8 ч. 1 ст. 309 КПК, ч. 3 ст. 509 КПК). Як приклад наведемо ухвалу, в якій Харківський апеляційний суд підкреслив, що «законодавець розрізняє поняття *призначення експертизи, проведення експертизи та направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи*... Слідчий суддя розглянув клопотання захисника *про проведення психолого-медичної експертизи та комплексної психолого-психіатричної експертизи*. Питання *про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи* слідчим суддею не розглядалось і не вирішувалось. Отже, враховуючи, що ухвала слідчого судді прийнята з питання проведення експертизи, а не направлення особи до медичного закладу, така ухвала відповідно до положень п. 8 ч. 1 ст. 309 КПК України не підлягає оскарженню» [1].

Крім того, правову позицію висловив і Верховний Суд (далі – ВС) у постанові від 27 березня 2018 р.: «в апеляційному порядку може бути оскаржена ухвала слідчого судді, якою вирішено питання *про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову у такому направленні, що розглядається в порядку ст. 509 КПК* стосовно осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння, для визначення їх стану осудності або психічних захворювань, тобто регулюють порядок направлення осіб на психіатричну експертизу у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Тобто суд апеляційної інстанції у межах вимог апеляційної скарги правильно зазначив, що оскарження ухвали слідчого судді, якою відмовлено у задоволенні клопотання *про призначення психіатричної експертизи не передбачено ст. 309 КПК*. За таких обставин, рішення суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті апеляційного провадження є законним та обґрунтованим» [2].

Отже, апеляційному оскарженню підлягають лише ухвали слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову у такому направленні. Така позиція законодавця пояснюється тим, що це рішення істотно обмежує конституційне право на свободу особи, яка перебуває у межах медичного закладу з метою проведення стаціонарної судово-психіатричної експертизи (далі – ССПЕ) протягом визначеного слідчим суддею строку, що дозволяє дорівнювати цей захід триманню під вартою за характером правообмежень. Втім існуючий порядок апеляційного оскарження цієї ухвали під час досудового розслідування гарантує оперативність поновлення незаконно обмежених прав особи у разі помилкового рішення слідчого судді. Так, проведений автором моніторинг судової практики дозволяє стверджувати, що апеляційні суди традиційно переглядають як ухвали слідчого судді *про направлення до медичного закладу для проведення ССПЕ* [3; 4], так і про відмову у такому направленні [5; 6]. На перший погляд, має місце ідеальна процесуальна ситуація, в якій законодавчі вимоги чітко реалізуються у судовій практиці. Втім проблема несподівано виникла у неоднозначному тлумаченні окремими суддями словоспо-

лучення «направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи». Наприклад, виходячи зі змісту ухвали Київського апеляційного суду від 25 січня 2021 р., ні в клопотанні, ні в ухвалі слідчого судді не зазначено, яку саме комплексну судову психолого-психіатричну експертизу слід призначити – амбулаторну чи стаціонарну. Крім того, слідчий суддя зобов'язав особу прибути до медичного закладу для проведення психолого-психіатричної експертизи і при цьому зазначив, що ухвала не підлягає апеляційному оскарженню, що суперечить положенням ч. 3 ст. 509 та ч. 1 ст. 309 КПК України, згідно яких ухвала слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову в такому направленні може бути оскаржена в апеляційному порядку [7]. Виходячи зі змісту цитованого рішення, апеляційний суд поширює нормативне положення ч. 3 ст. 509 КПК на випадки направлення до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи незалежно від її форми – стаціонарної чи амбулаторної. На наш погляд, така практика є помилковою, адже виходячи зі змісту 2 ст. 509 КПК, у разі необхідності здійснення тривалого спостереження та дослідження особи може бути проведена стаціонарна психіатрична експертиза, для чого така особа направляється до відповідного медичного закладу на строк не більше двох місяців. Отже, у ч. 3 ст. 509 КПК законодавець передбачає можливість оскарження ухвали про направлення особи до медичного закладу для проведення лише ССПЕ, а не амбулаторної психіатричної експертизи.

Окреме апеляційне оскарження ухвали суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи: *дискусійний ракурс*. Кримінальним процесуальним законом передбачено загальне правило про те, що ухвали, постановлені під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судових рішень по суті, окремому оскарженню не підлягають, крім випадків, визначених КПК. Разом із тим законодавець закріпив можливість включення заперечень проти таких ухвал до апеляційної скарги на ухвалені судові рішення по суті. Так, передбачене ч. 2 ст. 392 КПК законодавче обмеження права на апеляційне оскарження ухвал суду першої інстанції, постановлених у судовому провадженні до ухвалення судового рішення по суті, вже було предметом наукових досліджень [8, с. 114-120]. Науковий інтерес автора цієї статті до окресленого питання обумовлений тим, що ухвала суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи, постановлена під час судового розгляду, не є винятком із загального правила та окремому оскарженню не підлягає. Тому у межах сучасного правового регулювання реалізація права на апеляційне оскарження цієї ухвали фактично блокується на невизначений строк до ухвалення судового рішення по суті.

Проведення автором моніторингу наведених у Єдиному реєстрі судових рішень дозволяє стверджувати, що випадки апеляційного оскарження ухвал суду про призначення ССПЕ або відмову в цьому завершуються відмовою у відкритті провадження¹ [9; 10]. При цьому традиційна аргументація апеляційних судів є передбачуваною, адже її підґрунтя є нормативні положення чинного кримінального процесуального закону [9; 10]. Так, наприклад, в ухвалі Одеського апеляційного суду від 8 квітня 2021 р. вказано, що «можливість оскарження ухвали суду про призначення психіатричної експертизи норми КПК України не передбачають... Як вбачається з матеріалів справи, кримінальне провадження стосовно Особа_1 знаходиться на стадії судового провадження у суді першої інстанції. Саме під час судового розгляду цього кримінального провадження судом, відповідно до положень ст. 332 КПК України, було вирішено питання щодо призначення стаціонарної комплексної судової психолого-психіатричної експертизи відносно Особа_1. Керуючись приписами ст. 392 КПК України, приходжу до висновку, що ухвала... в частині призначення судової психолого-психіатричної експертизи відносно Особа_1... окремому оскарженню не підлягає, а заперечення проти такого рішення можуть бути включені до апеляційної скарги на судові рішення прийняте по справі по суті [11]. Незважаючи на те, що апеляційні суди діяли у межах нормативного регулювання, на нашу думку, відсутність механізму окремого оскарження наведених ухвал суду еventуально загрожує порушенням конституційного принципу забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Адже за своєю правовою природою поміщення особи до медичного закладу для проведення ССПЕ пов'язане із обмеженням її права на свободу, оскільки вона по суті вимушена залишатися територіально у межах відповідного медичного закладу протягом строку, визначеного суддею в ухвалі. При цьому за характером правообмежень поміщення особи до медичного закладу з метою проведення ССПЕ дорівнює триманню під вартою, що актуалізує звернення автора до правової позиції Конституційного Суду України (далі – КСУ) у рішенні від 13 червня 2019 р. № 4-р/2019 (у справі за конституційною скаргою Глуценка Віктора Миколайовича щодо відповідності Конституції Украї-

¹ Слід зауважити, що на практиці мають місце випадки окремого апеляційного оскарження не лише ухвал суду про направлення особи до медичного закладу для проведення ССПЕ, але й ухвал суду про відмову у призначенні амбулаторної психіатричної експертизи, постановленої під час судового провадження. Втім апеляційні суди відмовляють у відкритті провадження, посилаючись на вимоги ст. 392 КПК (до примітки див.: Ухвала Харківського апеляційного суду від 26 січня 2021 р. у справі № 637/1009/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94401322>).

ни (конституційності) положень частини другої статті 392 Кримінального процесуального кодексу України), в якому КСУ визнав неконституційним положення ч. 2 ст. 392 КПК України щодо унеможливлення окремого апеляційного оскарження ухвали суду про продовження строку тримання під вартою, постановленої під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судового рішення по суті. Так, КСУ однозначно вказав, «що неможливість своєчасного апеляційного перегляду рішення суду першої інстанції про продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою унеможливорює ефективну та оперативну (дієву) перевірку правомірності обмеження конституційного права особи на свободу на стадії судового розгляду. Неможливість оскарження особою чи її захисником в апеляційному порядку ухвали суду про продовження строку тримання під вартою створює умови, за яких помилкове рішення суду першої інстанції, чинне протягом тривалого часу, може призвести до тяжких невідворотних наслідків для зазначеної особи у вигляді безпідставного обмеження її конституційного права на свободу» [12]. Також КСУ зазначив, що положення статей 3, 21, 29 Конституції України у системному зв'язку з ч. 1 ст. 55 зобов'язують орган законодавчої влади при здійсненні регулювання обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність у кримінальному судочинстві гарантувати такий особі право на судовий захист, у тому числі *можливість оскарження в апеляційному порядку будь-яких форм та способів обмеження її конституційного права на свободу та особисту недоторканність*, з обов'язковим збереженням справедливого балансу між інтересами особи та суспільства, дотриманням вимог процесуальної дієвості, ефективності, швидкості процесу тощо [12]. Тобто, наведена юридична позиція КСУ стосується не лише оскарження рішення суду про продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою постановленого під час судового розгляду, але й можливості апеляційного оскарження *будь-яких форм та способів обмеження конституційного права особи на свободу та особисту недоторканність*. Тому доволі передбачуваним стало рішення ВС, викладене у постанові від 23 квітня 2020 р., в якому ВС використав наведену правову позицію КСУ і визнав помилковою ухвалу апеляційного суду про відмову у відкритті апеляційного провадження на ухвалу суду першої інстанції *про обрання обвинуваченому запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою* [13]. Отже, сучасна практика свідчить про використання наведеної правової позиції КСУ в частині окремого оскарження рішень суду щодо застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, постановлених під час судового розгляду. Втім, на наш погляд, направлення особи до медичного закладу для проведення ССПЕ є формою обмеження конституційного права особи на свободу, яка є рівноцінною (тотожною) триманню під вартою. Це обумовлює принципову тезу щодо можливості використання цитованої позиції КСУ під час реалізації окремого оскарження рішення суду про направлення особи до медичного закладу для проведення ССПЕ. Втім найбільш раціональною видається пропозиція внесення змін до КПК, якими передбачити право на окреме апеляційне оскарження ухвали суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення ССПЕ, постановленої у судовому розгляді до ухвалення судового рішення по суті. Адже сьогодні відсутність такого права створює потенційну небезпеку незаконного обмеження конституційного права особи на свободу та особисту недоторканність під час її поміщення до медичного закладу з метою проведення ССПЕ, що порушує саму суть права на судовий захист.

Розглядуване питання також є цікавим в іншому аспекті. Річ у тім, що рішення суду про призначення ССПЕ, яке не підлягає окремому оскарженню, може обмежувати не лише право обвинуваченого на свободу, але й зачіпати законні інтереси інших осіб, які не мають процесуального статусу у кримінальному провадженні. Так, влучним прикладом може бути кримінальне провадження щодо вчинення особою суспільно-небезпечного діяння, передбаченого п. 1 ч. 2 ст. 115 КК України [14]. У цій справі хронологію оскарження рішення суду про призначення стаціонарної повторної судово-психіатричної експертизи на предмет визначення осудності обвинуваченого можна простежити у рішеннях судів трьох інстанцій, а саме:

1) *ухвалою суду від 27 січня 2021 р.* призначена стаціонарна повторна судово-психіатрична експертиза на предмет визначення осудності обвинуваченого. Втім у резолютивній частині ухвали суд зобов'язав Дніпропетровську філію «Спеціального закладу з надання психіатричної допомоги» Державної установи «Центр психічного здоров'я і моніторингу наркотиків та алкоголю Міністерства охорони здоров'я України» доставити до «Київського міського центру судово-психіатричної експертизи» *для проведення стаціонарної повторної комплексної судово психолого-психіатричної експертизи особу і після проведення доставити цю особу до Дніпропетровської філії...* [14];

2) *ухвалою апеляційного суду від 11 березня 2021 р.* відмовлено у відкритті провадження за апеляційною скаргою, поданою *представником Дніпровської філії «Спеціальний заклад з надання психіатричної допомоги»* (представник просив ухвалу суду від 27 січня 2021 р. скасувати, зобов'язати ГУНП у Донецькій області доставити особу до «Київського міського центру судово-психіатричної експертизи» для проведення експертизи, а після її проведення доставити до Дніпровської філії) з наступним обґрунтуванням: по-перше, така

ухвала суду окремому оскарженню не підлягає; по-друге, Дніпровська філія «Спеціальний заклад з надання психіатричної допомоги» не належить до кола суб'єктів, які відповідно до вимог ст. 393 КПК України мають право на апеляційне оскарження прийнятого судом рішення за вказаним кримінальним провадженням [15];

3) ухвалою ВС від 5 квітня 2021 р. за касаційною скаргою представника Дніпровської філії «Спеціальний заклад з надання психіатричної допомоги» відмовлено у відкритті касаційного провадження на підставі лише одного аргументу – відповідно до правил ч. 2 ст. 392 КПК України такі ухвали суду першої інстанції окремому оскарженню в апеляційному порядку не підлягають [16].

Аналізуючи наведений практичний приклад, зауважимо, що рішення суду про призначення повторної ССПЕ було оскаржене суб'єктом, інтересів якого воно стосувалося – представником медичного закладу. Дійсно, доволі сумнівним з позиції правомірності виглядає покладений суддею першої інстанції обов'язок щодо доставлення особи до іншого медичного закладу для проведення повторної експертизи на Дніпровську філію «Спеціального закладу з надання психіатричної допомоги». Наприклад, в аналогічній ухвалі Львівського апеляційного суду від 15 квітня 2021 р. була призначена повторна амбулаторна судово-психіатрична експертиза, при цьому забезпечення переміщення особи для проведення експертизи із одного медичного закладу до іншого було покладено на начальника ГУ НП у Вінницькій області [17]. Втім виправити очевидну помилку заважала відсутність законодавчої можливості окремого оскарження такої ухвали. Тому суди вищих інстанцій відмовили у відкритті провадження, цілком базуючись на вимогах чинного законодавства. Водночас у наведеній процесуальній ситуації навіть існування права на окреме оскарження такої ухвали навряд чи принципово змінило б рішення судів – адже представник медичного закладу не є суб'єктом оскарження. Зауважимо, що законодавець не конкретизує коло суб'єктів, які можуть під час досудового розслідування реалізувати право на оскарження ухвали слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову в цьому. Тому орієнтиром виступає ст. 393 КПК, яка містить загальний перелік учасників кримінального провадження, які мають право на апеляційне оскарження. Так, виходячи із законодавчої регламентації та сучасних тенденцій правозастосовної практики, право на апеляційне оскарження вказаної ухвали реалізують такі учасники кримінального провадження, як: прокурор [6]; захисник [18]; підозрюваний [19]. У цьому контексті дискусійним є питання щодо права потерпілого (його законного представника чи представника) подати апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову у такому направленні. Річ у тім, що відповідно до вимог п. 7 ч. 1 ст. 393 КПК вказані учасники кримінального провадження мають право подати апеляційну скаргу у частині, що стосується інтересів потерпілого, але в межах вимог, заявлених ними в суді першої інстанції. У цьому контексті слушною є позиція М. Є. Савенка, який констатує, «що участь потерпілого у низці судово-контрольних проваджень на стадії досудового розслідування не передбачена (наприклад, при розгляді клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження), що унеможлиблює фактично його право на подачу апеляційної скарги» [20, с. 142]. Нагадаємо, що відповідно до ч. 3 ст. 509 КПК під час досудового розслідування питання про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи вирішується в порядку, передбаченому для розгляду клопотань щодо обрання запобіжного заходу (в якому участь потерпілого також не передбачена законом). Ми погоджуємося із думкою М. Є. Савенка про те, що «можливість реалізації права на оскарження не можна ставити в залежність від участі у судовому розгляді, а повинна впливати з фактичного правового положення особи як такої, що потребує забезпечення відповідного конституційного права» [20, с. 143].

Відстоюючи позицію доцільності розширення переліку осіб, яким надається право на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді, суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи, пропонуємо надати таке право потерпілому та іншим особам, інтересів яких стосується судове рішення.

У контексті розглядуваної проблематики актуалізується питання апеляційного оскарження ухвали слідчого судді, суду про продовження строку проведення ССПЕ. Незважаючи на неврегульованість у вітчизняному кримінальному процесуальному законі механізму пролонгації строку проведення стаціонарної ССПЕ, судді його продовжують за відсутності законодавчого підґрунтя для постановлення такого рішення [21, 22]. Коректність такого підходу викликає сумніви з точки зору дотримання законодавчих вимог, втім є фактично виправданим по суті. Безперечно, наведена практика обумовила виникнення чергової проблеми, пов'язаної з апеляційним оскарженням ухвали про продовження строку проведення ССПЕ, постановлення якої апіорі не передбачено КПК. Втім ВС, розглядаючи це питання, висловив у постанові від 12 серпня 2020 р. наступну правову позицію: «враховуючи, що КПК не передбачає можливості продовження процесуального строку

направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи, прийняте слідчим суддею рішення, за своїм правовими значенням та наслідками, слід вважати синонімічним направленням на таке дослідження, яке підлягає оскарженню з підстав та у порядку, передбаченими кримінальним процесуальним законом. У такому разі апеляційний суд, вирішуючи питання про відкриття апеляційного провадження, мав керуватися приписами частини 3 статті 509 КПК, а посилання суду на відсутність процесуальної можливості оскарження вищезазначеної ухвали слідчого судді не ґрунтується на вимогах закону» [23]. Безумовно, правові позиції ВС виступають певним орієнтиром у формуванні тенденції судової практики. Втім більш раціональним є внесення з урахуванням висловленої ВС правової позиції відповідних законодавчих коректив до КПК щодо можливості оскарження не лише ухвали слідчого судді, а й ухвали суду про продовження строку направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи.

Висновки. Недосконалість механізму апеляційного оскарження ухвал слідчого судді, суду щодо направлення особи до медичного закладу для проведення експертизи знижує ефективність захисту прав та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також інших осіб, інтересів яких стосується судові рішення. Вирішення цієї проблеми може бути здійснено лише шляхом внесення відповідних коректив до чинного кримінального процесуального законодавства.

Список використаних джерел:

1. Ухвала Харківського апеляційного суду від 9 квітня 2019 р. у справі № 638/683/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81060857> (дата звернення 8.05.2021).
2. Постанова Верховного Суду від 27 березня 2018 р. у справі № 638/7337/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73124986> (дата звернення 8.05.2021).
3. Ухвала Київського апеляційного суду від 25 січня 2021 р. у справі № 753/22343/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94490254> (дата звернення 8.05.2021).
4. Ухвала Вінницького апеляційного суду від 5 березня 2021 р. у справі № 129/3/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95458588> (дата звернення 8.05.2021).
5. Ухвала Хмельницького апеляційного суду від 14 січня 2021 р. у справі № 686/28174/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94220645> (дата звернення 8.05.2021).
6. Ухвала Житомирського апеляційного суду від 8 лютого 2021 р. у справі № 295/136/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94892381> (дата звернення 8.05.2021).
7. Ухвала Київського апеляційного суду від 28 січня 2019 р. у справі № 372/1571/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79573259> (дата звернення 8.05.2021).
8. Бобечко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: дис. ...докт. юрид. наук: 12.00.09. Львів. 2016. 498 с.
9. Ухвала Львівського апеляційного суду від 1 червня 2020 р. у справі № 451/1340/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89583433> (дата звернення 8.05.2021).
10. Ухвала Кропивницького апеляційного суду від 11 січня 2021 р. у справі № 705/2458/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94121934> (дата звернення 8.05.2021).
11. Ухвала Одеського апеляційного суду від 8 квітня 2021р. у справі № 494/220/19 1-кп/508/21/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96267888> (дата звернення 8.05.2021).
12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Глущенко Віктора Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 392 Кримінального процесуального кодексу України від 13 червня 2019 р. № 4-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-19#n66> (дата звернення 8.05.2021).
13. Постанова Верховного Суду від 23 квітня 2020 р. у справі № 522/20634/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88979637> (дата звернення 8.05.2021).
14. Ухвала Приморського районного суду м. Маріуполя Донецької області від 27 січня 2021 р. у справі № 241/611/20 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94721377> (дата звернення 8.05.2021).
15. Ухвала Донецького апеляційного суду від 11 березня 2021 р. у справі № 241/611/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95458687> (дата звернення 8.05.2021).
16. Ухвала Верховного Суду від 5 квітня 2021 р. у справі № 241/611/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96071469> (дата звернення 8.05.2021).
17. Ухвала Львівського апеляційного суду від 15 квітня 2021 р. у справі № 447/1420/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96443909> (дата звернення 8.05.2021).
18. Ухвала Київського апеляційного суду від 27 січня 2021 р. у справі № 759/16790/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94544909> (дата звернення 8.05.2021).

19. Ухвала Донецького апеляційного суду від 30 березня 2021 р. у справі № 243/2067/21. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/96056362> (дата звернення 8.05.2021).
20. Савенко М. Є. Апеляційне оскарження та перегляд ухвал слідчого судді, постановлених під час досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук. Харків. 2020. 269 с.
21. Ухвала слідчого судді Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області від 26 жовтня 2020 р. у справі № 699/720/20. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/92567098> (дата звернення 8.05.2021).
22. Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова від 28 липня 2020 р. у справі № 953/11605/20. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/90638336> (дата звернення 8.05.2021).
23. Постанова Верховного Суду від 12 серпня 2020 р. у справі № 755/14697/19. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/91010412> (дата звернення 8.05.2021).